

Aan de Staatssecretaris van het Ministerie Economische Zaken
T.a.v. mw. S.A.M. Dijkma
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Briefnummer 201404300218
Behandeld door dhr. Ir. L.P. van Duijn
Telefoonnummer 0317-471814
Datum 6 mei 2014

Betreft Risico's van metam-natrium voor omwonenden

Geachte mevrouw Dijkma,

In 2011 is de Gezondheidsraad gevraagd advies uit te brengen over de vraag of omwonenden van landbouwpercelen gezondheidsrisico's lopen als gevolg van toepassing van gewasbeschermingsmiddelen. Tevens is gevraagd te kijken naar de beoordelingsmethodiek waarmee risico's voor omwonenden in kaart worden gebracht. Tot op heden werd het risico voor omwonenden van kassen expliciet beoordeeld, maar bij andere toepassingen volstond een indirecte beoordeling omdat verondersteld werd dat de risicobeoordeling voor toepassers, werkers en omstanders ook de risicobeoordeling voor omwonenden in voldoende mate met zich meeneemt. De Gezondheidsraad heeft echter geadviseerd aanvullende modellen te gebruiken specifiek voor de risicobeoordeling voor omwonenden. Het College heeft op basis van dit advies besloten dat de huidige toelatingen van gewasbeschermingsmiddelen in Nederland zullen worden beoordeeld of ze een acceptabel risico voor omwonenden met zich meebrengen.

Een van de stoffen waar maatschappelijke bezorgdheid over is ontstaan m.b.t. het risico van omwonenden, is metam-natrium. Metam-natrium is een werkzame stof die, anders dan de meeste andere werkzame stoffen, in de grond wordt omgezet in een gas. Naar aanleiding van een incident hebben LTO en Nefyto per brief in februari 2014 voorgesteld, onder andere, een bufferzone van 7.5 meter op te leggen voor het gebruik van middelen met metam-natrium om de blootstelling voor omwonenden te verminderen. Naar aanleiding van deze brief en het gezondheidsraadadvies voor omwonenden, heeft het Ctgb een verkennende studie uitgevoerd aangaande het risico voor omwonenden van middelen op basis van metam-natrium bij het gebruik buiten kassen.

De Gezondheidsraad heeft geadviseerd de modellen van Duitsland en Verenigd Koninkrijk te hanteren voor de vaststelling van het risico voor omwonenden. Deze modellen zijn zeer geschikt voor vloeistoffen en poedervormige gewasbeschermingsmiddelen, samen meer dan 90% van de middelen. Echter, toepassing van metam-natrium resulteert in de gasvormige stof MITC. De beschikbare modellen zijn niet geschikt voor gasvormige stoffen omdat zij de blootstelling van omwonenden kunnen onderschatten. Om het risico voor toepassers, werkers, omstanders en omwonenden accuraat te kunnen vaststellen is het daarom voor gasvormige stoffen noodzakelijk om veldstudies te leveren in het middel- en stofdossier.

Er zijn voor metam-natrium meerdere van dergelijke studies beschikbaar in het Europese stofdossier van 2012. Op basis van deze veldstudies is in de uitgevoerde verkennende studie geconcludeerd dat een risico voor omwonende kinderen niet kan worden uitgesloten.

Één van de mogelijke risicobeperkende maatregelen is het toepassen van een bufferzone. Echter, op basis van het huidige stofdossier kan er geen betrouwbare bufferzone worden vastgesteld. De huidige inschatting is dat de veilige grens voor kinderen zou kunnen worden overschreden zelfs indien een bufferzone van 100-150 meter wordt aangehouden.

In 2010 is metam-natrium door de Europese Commissie (EC) verboden, vanwege de onvolledigheid van gegevens in het toelatingsdossier, waardoor onacceptabele risico's voor mens, dier en milieu niet konden worden uitgesloten. Er geldt een uitzondering (genaamd "essential use") voor landen die konden aantonen dat het gebruik van de stof 'onmisbaar' was, voor de duur van vier jaren¹. Ook in Nederland mag de stof nog gebruikt worden onder strikte voorwaarden. De 'essential use' voor metam-natrium eindigt per 1 januari 2015. In 2012 is de werkzame stof metam-natrium in Europa opnieuw goedgekeurd op grond van de Verordening gewasbeschermingsmiddelen (VO-gwb), een aangevuld gegevensdossier en na beoordeling door EFSA, met strenge toelatingsvoorwaarden (maximaal 1x per 3 jaren toepassen met een dosering van maximaal 300 l/ha). Nu de werkzame stof is goedgekeurd, kan de toelatinghouder een aanvraag voor een nieuwe nationale toelating van een middel op basis van metam-natrium indienen. In België zal naar verwachting een toelating worden aangevraagd in juli 2014. Als de beoordeling tot een Belgische toelating leidt, worden in het kader van zonale beoordeling en wederzijdse erkenning de lidstaten van dezelfde zone, waaronder Nederland, vervolgens geacht ook een toelatingsbesluit te nemen, eventueel met aanvullende mitigerende maatregelen, gebaseerd op nationaal specifieke landbouwkundige omstandigheden. Nederland is bij de herbeoordeling nauw betrokken, als zogenaamd 'concerned member state'.

Metam-natrium wordt met name gebruikt als grondontsmettingsmiddel, en het is met name deze toepassing die leidt tot blootstelling aan omwonenden. Het College heeft, op basis van de verkennende studie, besloten om voor alle middelen op basis van metam-natrium een herbeoordelingstraject te starten, conform artikel 44 van de gewasbeschermingsverordening. De toelatinghouders krijgen de gelegenheid nieuwe informatie in te dienen in dit herbeoordelingstraject. Het merendeel van het gebruik van metam-natrium vindt plaats in het najaar.

---

¹ Een dergelijke beschikking houdt in dat een definitief niet op bijlage I van de oude gewasbeschermingsrichtlijn opgenomen werkzame stof (in dit geval metam-natrium) onder strikte voorwaarden voor noodzakelijk gebruik in een specifieke teelt van een specifieke lidstaat in een gewasbeschermingsmiddel mag worden toegelaten.

Indien de herbeoordeling onder artikel 44 niet afgerond is voor het eerstvolgende moment dat het middel in Nederland gebruikt gaat worden, heeft het College de mogelijkheid noodmaatregelen in te zetten indien de noodzaak hiervan is vastgesteld (conform artikel 71 van de gewasbeschermingsverordening). Het (voorgenomen) gebruik van metam-natrium moet door de gebruiker per perceel worden gemeld aan de NVWA, hetgeen betekent dat het Ctgb weet wanneer het middel gebruikt gaat worden. Mocht dat plaatsvinden vóór de herbeoordeling afgerond is, dan zal door het College tot een maatregel op grond van art. 71 worden besloten.

De Europese Commissie zal worden geïnformeerd over de nationale herbeoordeling van metam-natrium voor omwonenden, en worden gevraagd om eveneens een Europees traject te starten.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden,

Ir. J.F. de Leeuw